

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - I

1. Osmanlı Devleti'ne karşı ilk isyanı başlatan ulus Sırplardır. 1804 yılında Kara Yorgi liderliğinde isyan etmişlerdir. Osmanlıdan ayrılan ilk ulus Yunanlılardır, 1829 Edirne Antlaşması ile Yunanistan kurulmuştur.
CEVAP: A
2. Şark Meselesi, ilk defa 1815'te Viyana Kongresi'nde kullanıldı ve ondan sonra, siyaset adamlarıyla tarihçiler nezdinde önem kazandı. Meselenin ortaya çıkışı: Viyana Kongresi, Napolyon Bonapart'ın altüst ettiği Avrupa haritasını düzene koymak için toplandığı sıralarda, Rus Çarı Aleksandır, Kongre delegelerini Rum davasıyla ilgilendirmek istedi. Kongre, milliyetçilik düşmanı, Metternich'in ve doğuda Rusya'nın genişlemesini daima endişe ile karşılamış olan İngiltere'nin etkisiyle, bu konu üzerinde görüşmeler yapılmasını reddetti. Buna rağmen, Rus delegeleri, resmî görüşmelerin dışında, kongre üyelerinin dikkatini Osmanlı İmparatorluğu idaresinde yaşamakta olan Hristiyan halkın durumu üzerine çekmeye çalıştılar ve bu durum için "Şark Meselesi" terimini kullandılar.
CEVAP: D
3. Türkmençay Antlaşması, Rusya İmparatorluğu ile İran (Kaçar Hanedanlığı) arasında 1828 tarihinde imzalanmış bir barış antlaşmasıdır. İran'ın yenilgisiyle sonuçlanan 1826-1828 Rus-İran Savaşı'ndan sonra imzalanmış olan bu antlaşma uyarınca Azerbaycan, Revan Hanlığı, Nahçıvan Hanlığı ve Talış Hanlığı Rusya'ya verilmiş, Aras Nehri'nin bu iki devlet arasındaki sınırı oluşturmasına karar verilmiştir. Gülistan Antlaşması'yla birlikte İran'ın imzaladığı en kötü hezimetlerden bir olarak kabul edilmektedir.
CEVAP: B
4. Osmanlı tarihinde ilk defa padişahın yetkilerini sınırlandıran belge Sened-i İttifak'tır. Hukuk üstünlüğü anlayışı ilk defa Tanzimat Fermanı ile ortaya çıkmıştır.
CEVAP: B
5. II. Mahmut Dönemi'nde devlet memurlarına maaş uygulamasının başlatılması, posta teşkilatı ile muhtarlıkların kurulması, Yeniçeri Ocağı'nın ve âyanlıkların kaldırılması merkezî otoriteyi güçlendirmiştir.
CEVAP: E
6. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler II. Mahmut Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Memleket Sandıkları Tanzimat Dönemi'nde Mithat Paşa tarafından açılmıştır. Memleket Sandıkları, Menaf-i Umumiye Sandıkları olarak da bilinir, Osmanlı Devleti'nde çiftçiye tarım kredisi sağlamak amacıyla kurulan yerel tasarruf sandıklarıdır. İlk Memleket Sandıkları Mithat Paşa'nın Tuna valiliği sırasında Rusçuk'ta (bugün Bulgaristan'da) açıldı. (1864)
CEVAP: E
7. İlk posta pulu 1862 yılında Sultan Abdülaziz Dönemi'nde basılmıştır. Diğer seçeneklerden verilen bilgiler II. Mahmut Dönemi ile ilgilidir.
CEVAP: E
8. Rumlar 1821-1827 yılları arasında isyanlar çıkarmış bu isyanların yeniçeriler tarafından bastırılmaması II. Mahmut'a bu ocağı kaldırma fırsatını vermiştir.
CEVAP: A
9. Osmanlı Devleti 1826'dan sonra temel sanayi ham maddelerine (tahıl, yün, haşhaş, zeytinyağı, ipek, meyan kökü vb.) yed-i vahit (tekeli) uygulamaları getirilince bu mallar Avrupa'ya pahalı ulaşmaya başlamıştır. 16 Ağustos 1838 tarihli Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nın Osmanlı ekonomik sistemine etkileri ise şu şekilde sıralanabilir; Bu antlaşma ile İngiliz uyruklu her tüccar Osmanlı Devleti sınırları içinde yetiştirilen veya işlenen her çeşit malı satın alabilme hakkını elde ediyor, Yedi vahid usulü tamamen ortadan kaldırılıyor, tezkere uygulamasına son veriliyordu. Yedi vahid'in bir parçası olan "tezkere" sisteminde göre, yerli veya yabancı uyruklu tüccara yerli ürünleri alıp satabilmesi için belli bir ücret karşılığında "tezkere" veriliyordu. Bu sistem Osmanlı Devlet hazinesinin en önemli gelir kaynaklarından birini oluşturuyordu. Bu antlaşmayla bundan böyle, eşya ve mal nakli için tezkere istenilmeyecek, isteyenler cezalandırılacak ve bu uygulamadan daha önce zarar görmüş olan İngiliz tüccarın kaybı Osmanlı Devleti tarafından tazmin edilecekti.
CEVAP: B
10. Osmanlı 1861-1862 yılları arasında Avrupalı devletlerle Baltalimanı'na benzer bir antlaşma imzalayarak mali çöküşünü hızlandırmıştır. Kanlıca Ticaret Muahedelerinin ilki Fransızlarla 29 Nisan 1861'de yapılmış, bunu diğer devletlerle yapılan ticaret antlaşmaları takip etmiştir. İtalya ile 10 Temmuz 1861, İngiltere ile 1 Ekim 1861, Belçika ile 10 Temmuz 1861, Rusya ile 3 Mart 1862, ABD ile 13 Şubat 1862, İsveç ile 5 Mart 1862, İspanya ile 13 Mart 1862, Danimarka ile 13 Mart 1862, Prusya ile 20 Mart 1862, Felemenk ile 25 Mart 1862, Avusturya ile 1862 tarihlerinde benzer antlaşmalar imzalanmıştır.
CEVAP: B
11. Alemdar Vakası, 15 Kasım - 18 Kasım 1808 tarihleri arasında Rumeli âyanlarından yenilik yanlısı Sadrazam Alemdar Mustafa Paşa'nın ölümüne ve yenilik hareketlerinin durmasına yol açan yeniçeri ayaklanmasıdır. Tepedelenli Ali, Osmanlı Devleti'ne isyan etmiş olan Yanya valisidir. "Yanya Aslanı" olarak tanınmıştır. II. Mahmut Dönemi'nde isyan etmiş, bu isyan Rum isyanına fırsat vermiştir. Mısır Sorunu 1833 yılında Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın isyanı sonucu yaşanmıştır.
CEVAP: E

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - I

- 12.** 1826 yılında Vakay-ı Hayriye ile kaldırılan Yeniçeri Ocağının yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ocağı açılmıştır.
CEVAP: C
- 13.** Edirne Antlaşması, 14 Eylül 1829 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu ve Rusya İmparatorluğu arasında Edirne şehrinde imzalanmış bir antlaşmadır. 1828- 1829 Osmanlı-Rus Savaşı'nı sona erdirmiştir. Bu antlaşmayla Yunanistan bağımsızlığını kazanmıştır.
CEVAP: B
- 14.** II. Mahmut tarafından tımar sistemine son verilip, tımarlı sipahi ocağı kaldırılınca yerine redif birlikleri kurulmuştur. Redif birlikleri eyaletlerde güvenliği sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.
CEVAP: A
- 15.** Osmanlı tarihinde ilk defa Batılı tarzda eğitim veren ilk sivil okulların açılması, ilköğretimin zorunlu olması ve Avrupa'ya öğrencilerin gönderilmesi II. Mahmut Dönemi reformlarından biridir.
CEVAP: B
- 16.** Mekteb-i Ulum-ı Edebiyye ve Mekteb-i Maarif Adliye devlet memuru yetiştirmek amacıyla açılmıştır. Mekteb-i Harbiye ise askeri bir okuldur.
CEVAP: C
- 17.** Hünkâr İskelesi Antlaşması, 8 Temmuz 1833 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Rusya İmparatorluğu ile imzaladığı bir karşılıklı yardımlaşma ve saldırmazlık antlaşmasıdır. Bu antlaşma ile ilk defa boğazlar uluslararası sorun olmuştur. Osmanlı'nın boğazlar üzerinde egemenlik hakkını kullanarak imzaladığı son antlaşmadır.
CEVAP: D
- 18.** Osmanlı Devleti 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması ile Avrupa'nın açık pazarı, sömürgesi durumuna düşmüştür.
CEVAP: B
- 19.** Osmanlı Devleti 1840 Mısır Sorunu'nun çözümünde Tanzimat Fermanı'nı, 1856 Paris Konferansı'nda Islahat Fermanı'nı, 1876 Tersane Konferansı'nda Kanunuesasi'yi ilan ederek Batı'da destek kazanmayı amaçlamıştır.
CEVAP: D
- 20.** Askerî amaçlı ilk (ilk nüfus sayımı) nüfus sayımı- II. Mahmut
Şirket-i Hayriyenin kurulması - Sultan Abdülmecit Sana-yi-i Nefise Mektebi - II. Abdülhamit
Vilayet Nizamnamesi - Sultan Abdülaziz
CEVAP: C
- 21.** Adli mahlasıyla şiirler yazan, portresini yaptırarak devlet dairelerine astıran, Mızıkacı Hümayun'u kuran Osmanlı padişahı II. Mahmut'tur. Ayrıca 1831 yılında ilk nüfus sayımını gerçekleştirdi, ilk posta teşkilatını kurdu ve Osmanlı tarihindeki ilk resmî Türkçe gazete olan Takvim-i Vekayi onun döneminde yayımlandı. Sultan II. Mahmut, yapmakta olduğu reformların kalıcılığını bunların manasını kavrayacak nesillerin yetiştirilmesi ile mümkün görüyordu. Bunun için de, eğitime çok önem verdi. İlköğretimi zorunlu hâle getirerek bugünkü ilkökula denk rüştiye okullarını kurdu. Avrupai tarzda eğitim vermek amacıyla İstanbul'da, Türkiye'nin ilk modern tıp okulu olan Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane ve modern anlamda ilk harp okulu olan Mekteb-i Harbiyeyi kurdu.
CEVAP: D
- 22.** Osmanlı Devleti'nde taşrada âyanların etkin olduğu XVIII. yüzyılda ve XIX. yüzyıl başlarında, Yunanistan'da da âyanlar ortaya çıktı. Bunlardan en meşhuru Tepedelenli Ali Paşa'dır. Âyanlık mücadeleleri neticesinde Yan-ya'yı ele geçiren Tepedelenli Ali Paşa, buranın valiliğine tayin edildi. Kısa zamanda rakiplerini ortadan kaldırarak Yunanistan'ın büyük bir kısmına ve güney Arnavutluk'a hâkim oldu ve yarı özerk bir yönetim kurdu. Tepedelenli Ali Paşa, 1820'de II. Mahmud tarafından azledilince isyana meyilli Rumlar'la iş birliği yaptı. Ali Paşa'nın başlattığı isyan 1822'de bastırıldı ve bu isyan yüzünden Osmanlı Devleti Mora İsyanı ile yeterince ilgilenemedi. Bu da Yunan İsyanı'nı kolaylaştırdı ve başarılı olmasına katkı sağladı.
CEVAP: A
- 23.** İlk azınlık isyanı 1804 yılında Sırp'lar tarafından çıkarılmıştır. II. Selim Dönemi'dir.
CEVAP: B
- 24.** Osman topraklarından Ruslar tarafından ele geçirilen ilk bölge Kırım'dır. Bu nedenle XVIII. - XIX. yüzyıllarda bu bölgeden göçler yaşanmıştır.
CEVAP: E
- 25.** Osmanlı Devleti'nde hükûmete, sadrazamlık makamına çeşitli zamanlarda Babıali adı verilmiştir.
CEVAP: B
- 26.** Millet Sistemi; Osmanlı Devleti'nde yaşayan ve özerk dini örgütlenmesi devlet tarafından resmen tanınmış Müslüman olmayan toplulukların idari, siyasi ve ekonomik anlamda bağlı olduğu sisteme denilmiştir.
CEVAP: A
- 27.** Soruda verilen öncüllerin tamamı Sultan Abdülmecit Dönemi gelişmelerindendir.
CEVAP: E

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - II

1. Ceride-i Havadis, Türk basın tarihinin yarı resmî olan ilk Türkçe gazetesi olarak kabul edilir. William Churchill adında bir İngiliz tarafından 1840 yılında çıkarılmaya başlanmıştır.
CEVAP: C
2. Vekayi-i Tıbbiye, Osmanlı basınının ilk Türk dergisidir. 1849 yılında çıkan bu dergi meslek dergisi özelliğindeydi. Dili ve içeriği tamamen buna göre şekillenmişti.
CEVAP: D
3. 1839-1876 yılları arası Tanzimat Dönemi olarak kabul edilir. B, C, D ve E seçenekleri Tanzimat Dönemi gelişmeleridir. Batı'da bilimin son derece ilerlediğini ve Osmanlıların çok geri kaldığını düşünen II. Mahmut, tercüme ile vakit kaybedilemeyeceğini söyleyerek hekimliğin Fransızca okunmasını emretmiştir. 1827'de ordunun tabip ve cerrah ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile Hekimbaşı Mustafa Behçet Efendi'nin önderliğinde Tıphâne-i Âmiye adında bir tıp mektebi açılması yolundaki çalışmalara başlanmıştır. Mustafa Behçet Efendi bu mektebin ilk nizamını hazırlamış ve Türkiye'de modern tıp mektebinin kurucusu olmuştur.
CEVAP: A
4. Kara Yorgi Petroviç, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı çıkan 1804 Sırp Ayaklanması'nın lideri ve sonradan bağımsızlığını kazanan Sırbistan'ı uzun süreler yöneten Karadordeviç hanedanının atasıdır. Osmanlıda ulusal devlet kurma amaçlı çıkan ilk isyanın öncüsüdür.
CEVAP: B
5. Osmanlı Devleti'nde yönetim, hukuk, toplum yaşamında ikilikler Tanzimat Dönemi'nde ortaya çıkmıştır. II. Mahmut Dönemi'ndeki kültürel ikiliklerdir.
CEVAP: B
6. Osmanlı Devleti'nin yaptığı ilk buharlı gemi olan 581 tonluk "Eser-i Hayr" vapuru Amerikalı mühendisler tarafından İstanbul baruthanesinde inşa edilerek, 26 kasım 1837'de denize indirilmiştir. iki adet 50 beygirlik makineye ve 4 adet topa sahip olan vapur, 35 kişilik bir mürettebat tarafından idare edilmekteydi.
CEVAP: C
7. 1813 yılında çıkan Vehhabi İsyanı II. Mahmut'un emri ile Kavalalı Mehmet Ali ve oğulları Tosun Paşa ile İbrahim Paşa tarafından bastırılmıştır.
CEVAP: B
8. İlk telgraf hattı Sultan Abdülmecit Dönemi'nde Kırım Savaşı sırasında 9 Eylül 1855 yılında Edirne-Varna-Kırım arasında kuruldu. Kırım'dan İstanbul'a çekilen ilk telgrafta Kırım şehri olan Sivastopol'un Rus işgalinden kurtarıldığı bildirilmekteydi.
CEVAP: B
9. Kuleli ve Cidde olayları Islahat Fermanı'ndan sonra Sultan Abdülmecit'e karşı çıkmış isyanlardır. Çırağan olayı II. Abdülhamit'e karşıdır.
CEVAP: B
10. Ceride-i Mehakim dergisi mahkemelere ait kanunları duyurmak amacıyla Adliye Vekâleti İhsâiyât ve Müdevvenât-ı Kanuniye Müdüriyeti tarafından ilk defa Mayıs 1873 tarihinde haftalık olarak yayımlanmaya başlanmıştır.
CEVAP: A
11. Cizye vergisi ile iltizam usulünün kaldırılması Islahat Fermanı'nda alınan kararların bir sonucudur.
CEVAP: D
12. Osmanlı Devleti'nde parlamenter sistem 1876 yılında ilan edilen Kanunuesasi'nin bir sonucudur.
CEVAP: E
13. Dünya'nın en büyük ikinci donanmasının kurulması Sultan Abdülaziz Dönemi'nde gerçekleşmiştir.
CEVAP: E
14. Ahmet Cevdet Paşa Mecelle'yi kaleme alarak İslam hukukunu sağlam bir dille kitaplaştıran kişidir. Tarih-i Cevdet adıyla bilinen ve Osmanlı tarihini anlatan on iki ciltlik ünlü eserin yazarıdır. Ayrıca 1855-1865 yıllarında devletin resmî tarihçisi olarak hizmet vermiş bir tarih yazarıdır. Bu sayede dönemin siyasi olaylarını yazdığı Tezakir-i Cevdet adlı eseri ortaya çıkardı. En ünlü eserlerinden olan Kısas-ı Enbiya'da bütün peygamberleri ve İslam tarihini sade bir dille okuyuculara aktarmış bir yazardır.
CEVAP: B
15. Mızıkay-ı Hümayun, kostümü, donanımı ve örgütlenme şekli itibarı ile Avrupa standartlarında bir ordu olan Asakir-i Mansure-i Muhammediye'nin yapısına uymadığı gerekçesi ile kaldırılan Mehterhane-i Hümayun'un yerine kurulan askeri bandodur. Kuruluşunda başına, 17 Eylül 1828'de bir İtalyan müzik adamı olan Donizetti getirilmiştir.
CEVAP: A
16. 16. Kırım Savaşı'ndan sonra 1856 yılında imzalanan Paris Antlaşması ile Osmanlı Avrupalı devlet sayılmıştır.
CEVAP: B

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - II

17. Sultan Abdülmecit Batılı anlamda müzik dersi alan ve piyano çalan ilk padişah'tır. İlk bilim kurulu olan Encümen-i Daniş'i kurmuştur. Encümen-i Daniş, Osmanlı Devleti'nde 1851-1862 yıllarında hizmet vermiş bir bilim kurulu'dur. Kurucusu Mustafa Reşit Paşa'dır. Fransız İlimler Akademisini örnek alarak kurulan bu kurulun başardığı en önemli iş, Ahmet Cevdet Paşa'ya yazdırılmış "Tarih-i Cevdet" adlı eserdir. Türkçeye sade dille yazılmış ve tercüme edilmiş bilimsel eserler kazandırma, ülkede genel kültür seviyesini yükseltme, kuruluş aşamasında olan Darülfünun için kitap hazırlama gibi amaçlarla kurulmuştur. Ayda bir kez toplanan ve her biri bir bilim dalında uzman 40 üyeden oluşurdu. 1862'den sonra kapanmıştır.
- CEVAP: B
18. Sultan Abdülaziz hükümdarlığı süresince sık sık ülke içi ve ülke dışı temaslarda bulunmuş geziler düzenlemiştir. I. Selim'den sonra Mısır'ı ziyaret eden ilk ve tek Osmanlı padişahıdır. Eyaletlerin yanı sıra Batı Avrupa'da ziyaretler yapan ilk ve tek padişah'tır. 1867 yılında Paris'te açılan büyük bir sanat sergisine III. Napolyon'un daveti üzerine katıldı. Sergiden sonra imparator ile temaslarda bulunmuş İngiltere, Belçika, Almanya, Avusturya-Macaristan gezilerinden sonra da geri dönmüştür. Seyahatlerinde İngiltere Kraliçesi Victoria, Belçika Kralı II. Leopold, Prusya Kralı I. Wilhelm, Avusturya-Macaristan İmparatoru François-Josef ve Romanya Prensi I. Karol ile görüşmüştür.
- CEVAP: A
19. Yıldız Sağırlar Okulu adıyla 30 Eylül 1889'da II. Abdülhamit'in saltanatı ve Yusuf Kamil Paşa'nın sadrazamlığı sırasında Maarif Nazırı Münif Paşa tarafından Sultanhamet'te açılmıştı. İlk müdür, Hamidiye Ticaret Mektebi'nin kurucusu Avusturyalı Ferdinand Grati idi. Okul, Ferdinand Grati'nin bir dilekçesi üzerine açılmıştı. 1891'de ölümünden sonra yerine oğlu Lui Grati; 1896'da Hüseyin Sabri Bey geçti. Hüseyin Sabri Bey'in görevini 1908'de Şükrü Efendi üstlendi. Türkçe öğretmenliğine Türkiye'nin ilk Pedagogu Selim Sabit Efendi tayin edildi.
- CEVAP: A
20. Darümuallimin, Sultan Abdülmecit Dönemi'nde 1847'de, rüştiyelere erkek öğretmen yetiştirmek üzere açılan okuldur. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile başlayan bugünkü modern eğitim ve öğretimin ilk modelini oluşturan Rüştiye Mekteplerinde başarılı öğretim yapılabilmesi için ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının karşılanması gerekiyordu. Darümuallimin, Darümuallimin-i Rüşdi olarak da anılır. Darümuallimin'in açılmasından sonra sırasıyla Darümuallimin-i Sıbyan (1870), Darümuallimin-i İdadi (1877) ve Darümuallimin-i Ali açılmıştır. Böylece Türkiye'de öğretmenlik orta öğretimin ilk basamağından sonra ilköğretim basamağı ile ortaöğretimin ikinci basamağında da çağdaş anlamda meslekleşme sürecine girmiştir. Bu girişimde Darümuallimin-i Rüşdi bahsi geçen öğretmen okullarının öncüsü kabul edilir.
- CEVAP: A
21. Osmanlı Devleti'nde ilk Mekteb-i Mülkiye; devletin idari kademelerinde görev alacak kimseleri yetiştirmek amacıyla, İstanbul'da Fatih semtinde, "Ticarethane" denen yerde kuruldu. Okulun resmî adı "Mekteb-i Fünun-u Mülkiye" idi. 12 Şubat 1859 tarihinde Sadrazam Âli Paşa ve hükümet üyelerinin katılımıyla açılışı gerçekleşti. Maarif-i Umumiye Nezareti'ne bağlı bir okul olarak açılmıştı. Öğrenim süresi iki yıl idi. 18-36 yaş arasında öğrenci kabul edilen okula sınavla girilirdi.
- CEVAP: B
22. Osmanlıcılık, Osmanlı İmparatorluğu içindeki bütün ulusları ve unsurları Osmanlılık ruhu içinde birleştirmeyi amaçlar. Tanzimat, Islahat ve Kanunuesasi'de Osmanlıcılık akımı etkili olmuştur.
- CEVAP: E
23. Sultan Abdülmecit Dönemi'nde 1859 yılında ilk kız rüştiyesi olan Cevri Kalfa İnâs (Kız) Rüşdiyesi açıldı. Bu okul, tüm İslam ülkelerinde kızlar için ortaöğretim düzeyinde oluşturulan ilk resmî öğretim kurumuydu.
- CEVAP: A
24. Osmanlı Devleti'nde ilk defa anayasal düzen, hukuk üstünlüğü anlayışı Tanzimat Fermanı ile başlamıştır.
- CEVAP: A
25. Kadı yetiştirmek amacıyla 1854'te İstanbul'da açılan Muallimhâne-i Nüvvâbın, 1885'te ismi Mekteb-i Nüvvâb, 1908'de Mekteb-i Kudât, 1909'dan itibaren Medresetü'l-Kudât olarak değiştirilmiştir.
- CEVAP: C
26. Avrupa'yı ziyaret eden ilk ve tek padişah Sultan Abdülaziz'dir. 1867 yılında Paris'te açılan büyük bir sanat sergisine III. Napolyon'un daveti üzerine katılmıştır.
- CEVAP: A
27. Bank-ı Dersaadet, 1847 yılında İstanbul'da Galata bankerlerince kurulan ilk Osmanlı bankasıdır. Bank-ı Dersaadet devlet bankası değil, özel bankadır.
- CEVAP: C
28. Sultan Abdülmecit tarafından 1857 yılında Tanzimat Dönemi'nde Maarif-i Umumiye Nezareti adı altında ilk Maarif Nazırlığı kuruldu ve başına ilk Maarif Nazırı olarak Abdurrahman Sami Paşa getirildi.
- CEVAP: B
29. 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı ile azınlıklara devlet memuru olma, askerî okullara kayıt yaptırma, il genel meclislerine katılma hakkı verilmiştir.
- CEVAP: A

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - III

1. Yaşlılara ve kimsesizlere bakmak amacıyla Darülaceze, 1895 yılında padişah II. Abdülhamit'in fermanı üzerine İstanbul'da kurulmuştur.
CEVAP: E
2. Süleyman Hüsnü Paşa 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı başladığı zaman Balkanlardaki en yüksek kıdemli komutanlardan biriydi. 2 Ekim 1877'de Tuna cephesi başkomutanlığını Mehmet Ali Paşa'dan devraldı. Komuta ettiği ordular Şipka Geçidi Muharebeleri'nde önce Rusları yendiler. Ancak daha sonra orduları yenik düştü. Savunmada gösterdiği cesareten dolayı Süleyman Hüsnü Paşa önce halk tarafından Şipka Geçidi Kahramanı olarak görüldü ve büyük bir ün kazandı. Devrin ünlü Türkçülerinden olan Süleyman Hüsnü Paşa Avrupa kitaplarındaki Hunlar ile Çin kitaplarındaki Hiyong-Nular'ın aynı Türk topluluğu olduğunu ilk gören kişidir.
CEVAP: E
3. İlk Memleket Sandıkları Mithat Paşa'nın Tuna valiliği sırasında 1864 yılında Rusçuk'ta çiftçiye kredi vermek amacıyla kurulmuştur.
CEVAP: B
4. Bank-ı Osmani-i Şahane, uzun yıllar Osmanlı İmparatorluğu'nun resmî bankası ve hazinedarı olarak görev yaptı. İmparatorluk genelinde birçok altyapı yatırımını destekleyen banka, yaygın şube ağı sayesinde piyasa ile ilişkilerini artırarak ticari bankacılıkta kendisine önemli bir yer edindi. Para sisteminin sağlıklı hâle getirilmesi ve Bank-ı Osmani-i Şahane'nin kurulması, Tanzimat Fermanı'nın maliye alanındaki icraatlarının başında yer alıyordu. Banka, Osmanlı İmparatorluğu'na borç kaynağı yaratacak, borçlanmalarda aracı rolü üstlenecek ve devlet bankalarının en önemli imtiyazlarından biri olan para basma hakkını kullanacaktı. 17 Şubat 1875'te imzalanan yeni bir sözleşme ile banka, imparatorluğun hazinedarı konumuna getirildi. Böylece, artan mali desteğine karşılık, bütçenin hazırlanmasında ve uygulamasında söz sahibi olarak, hazine işlemlerinde de tekel durumuna geldi.
CEVAP: B
5. Ahmet Şefik Mithat Paşa, 1863 yılında Pirot Kasabası'nda kurduğu ilk Memleket Sandığını oluştururken Türk gelenekleri arasında zaten var olan ve karşılıklı yardımlaşma esasına dayanan imece geleneğinden esinlenmiştir. 1867 yılında "Memleket Sandıkları Nizamnamesi"nin yürürlüğe girmesiyle Osmanlı Devleti'nin her yanında sandıklar faaliyete başlamış ve uzun yıllar başarıyla hizmet vermiştir. 15 Ağustos 1888'de Menafi Sandıklarının yerine işlevlerini üstlenecek modern finans kuruluşu olarak Ziraat Bankası resmen kurulmuş, o tarihte faaliyette bulunan Menafi Sandıkları da banka şubelerine dönüştürülerek faaliyete başlamıştır.
CEVAP: D
6. Tersane Konferansı (23 Aralık 1876), Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki eyaletlerinin yönetim koşullarını düzenlemek üzere Avrupa ülkelerinin baskısı sonucu İstanbul'daki Haliç Tersanelerinde toplanmış uluslararası bir konferanstır.
CEVAP: C
7. Kanunuesasi, padişah tarafından atanan "Cemiyet-i Mahsusa" isimli bir kurul tarafından hazırlanmıştır.
CEVAP: D
8. XIX. yüzyıla gelindiği zaman hızla artan askerî harcamalar devletin vergi toplama gücünün ötesine taşmıştı. Savaş harcamaları iç finans piyasalarının gücünün ötesinde kaynaklar gerektiriyordu. Osmanlı bürokrasisi dış borçlanma konusunda uzun süre tereddüt etti ancak 1853 yılında başlayan Kırım Savaşı devam ederken 1854'te Osmanlı Devleti, ilk defa Avrupa mali piyasalarında uzun vadeli tahviller (senet) satmaya başladı. İngiltere, Mısır'ın yıllık vergi gelirinin dış borç ödemelerine ayrılması karşılığında, piyasaya çıkarılan Osmanlı'nın tahvillerini garanti etti. 1854'te beş milyon İngiliz sterlini talep edilmesine rağmen üç milyon İngiliz sterlini borç yapılabildi.
CEVAP: D
9. Ahmet Vefik Paşa Osmanlı devlet adamı, diplomatı, çevirmen, oyun yazarı ve Türkçülük hareketinin öncülerindendir. İlk Osmanlı Meclis-i Mebusan'ın ilk başkanlığını üstlendi; 4 Şubat 1878 - 18 Nisan 1878 ve 1 Aralık 1882 - 3 Aralık 1882 tarihleri arasında iki defa Başvekillik (Sadrazamlık, Başbakanlık) görevine getirildi. İlk Türkçe sözlüklerden birisi olan Lehçe-i Osmani'nin yazarı olan Ahmet Vefik, devlet adamlığının yanı sıra 16 dil bilen bir bilim insanıdır. Bursa valiliği sırasında bu kentte bir tiyatro yaptırmakla ün kazanmıştır.
CEVAP: D
10. İstibdat Dönemi II. Abdülhamit Dönemi'nde 1878- 1908 yılları arasında kapsar. 31 Mart Olayı 13 Nisan 1919 tarihinde cereyan etmiştir.
CEVAP: B
11. II. Abdülhamit Dönemi'nde kurulmuştur. Genel Borçlar anlamına gelir. Düyun-u Umumiye 1881 olan kurulduğu yıldan itibaren, Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve mali yaşamı üzerinde etkili bir rol oynamıştır. İdarenin başkanlığını İngiltere ve Fransa üstlenmiştir.
CEVAP: C

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - III

12. Osmanlı Devleti Rusya'dan herhangi bir borçlanma yapmadığı için Düyun-u Umumiyenin üyeleri arasında Rusya yoktur.
CEVAP: D
13. Muharrem Kararnamesi, Osmanlı Devleti'nin ödeyemediği iç ve dış borçlarını düzenlemek amacıyla, alacaklıların talepleri doğrultusunda II. Abdülhamit Dönemi'nde, 15 Ekim 1881 (28 Muharrem 1299) tarihinde açıklanan mali kararlardır. Osmanlı Devleti 1854 Kırım Savaşı'ndan sonra ilk kez borçlanmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren 20 yıl boyunca çeşitli aralıklarla iç ve dış piyasalardan borçlanılmıştır. Ancak bu kaynaklar verimli değerlendirilemediğinden dolayı borçların vadesi gelince ödeme sıkıntısı çekilmiş, zamanla anapara ve faizler ödenemez hale gelmiştir. En nihayetinde 1874-1875 yıllarında bütçe dengesi tamamen bozulmuş, gelirler borç faizlerini bile karşılayamaz olmuştur. Bunun neticesinde 30 Ekim 1875 tarihinde Ramazan Kararnamesi ile maliyenin iflası ve borçların ödenmesi ile ilgili bir plân ilan edilmiştir. Nisan 1876 tarihinden sonra ise borç geri ödemeleri tamamen durdurulmuştur.
CEVAP: E
14. Medreseler varlığını sürdürürken modern eğitim kurumlarının açılması kültürel alanda ikiliklerin yaşanmasına sebep olmuştur.
CEVAP: B
15. II. Abdülhamit Dönemi'nde devletin resmî olarak benimsediği fikir akımı İslamcılıktır. Bu doğrultuda yapılmaya çalışılan işlerden biri de Berlin-Bağdat demir yolu hattı olmuştur.
CEVAP: A
16. İlk kadın dergisi, 1869'da, Terakki Gazetesi'nin 48 sayı olarak çıkardığı, "Terakki-i Muhadderat Dergisi"dir. Haftada bir defa, pazar günleri neşrolunan bu dergi, kadınları eğitmek ve bilinçlendirmek amacıyla yayınlanmıştır.
CEVAP: B
17. Osman Nuri Paşa, Osmanlı Ordusu'nda askerlik görevi boyunca birçok savaşta başarılı sonuçlar almış, Plevne Muharebeleri'ndeki üstün savunmasının ardından Sultan II. Abdülhamid tarafından "Gazi" unvanına layık görülmüş, o günden bugüne Gazi Osman Paşa olarak da anılan Türk askerdir.
CEVAP: E
18. Cezayir'in işgali 1830, Romanya'nın bağımsızlığı 1878, Tunus'un işgali 1881, Mısır'ın işgali 1882, Dömeke Meydan Muharebesi 1897 yılında gerçekleşmiştir.
CEVAP: D
19. 1878 Berlin Antlaşması ile Sırbistan, Romanya ve Karadağ bağımsızlıklarını kazanmıştır.
CEVAP: B
20. 1867 yılında Ali Suavi tarafından Yeni Osmanlılar adına Londra'da çıkarılan gazete Muhbir'dir.
CEVAP: A
21. Bükreş Antlaşması ile Sırlara özerklik, Edirne Antlaşması ile Yunanlılara bağımsızlık, Berlin Antlaşması ile Sırp, Romen ve Karadağ'a bağımsızlık verilmiştir.
CEVAP: D
22. Atina Antlaşması 1913 yılında Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında imzalanmıştır. Bu antlaşmada boğazlarla ilgili herhangi bir hüküm yoktur.
CEVAP: E
23. 1838 tarihli Baltalimanı Ticaret Antlaşması Osmanlı adına dönemin Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa tarafından imzalanmıştır.
CEVAP: A
24. İlk modern Osmanlı tiyatrosu Güllü Agop tarafından Sultan Abdülmecit Dönemi'nde kurulmuştur.
CEVAP: D
25. Üç Tarz-ı Siyaset ve Türkçülüğün Tarihi Yusuf Akçura'ya aittir. Şecere-i Türkiye ise Türk birliğinden ilk kez bahseden Ahmet Vefik Paşa'nın çeviri eseridir.
CEVAP: D
26. Mehmet Emin Yurdakul ilk şiirini 1897'de Yunan Harbi sırasında Selanik'te Asır gazetesi'nde yayımladı. "Cenge Giderken" adlı bu şiir ile ünlendi. 1899'da "Türkçe Şiirler" isimli bir şiir dergisi çıkardı. İstanbul'da "Servet-i Fünun"da, Selanik'te "Çocuk Bahçesi" dergisinde, İzmir'de "Muktebes" adlı dergide şiirlerini yayımlamayı sürdürdü.
CEVAP: B
27. Batıcılığın önemli öncülerinden olan Celal Nuri Batılılaşmayı Batı'nın teknolojisini almakta görmüştür. Diğer öncüsü olan Abdullah Cevdet ise Batı'nın değerlerini de almayı savunmuştur.
CEVAP: C

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - IV

1. 1908'de yayın hayatına başlayan Demet adlı dergide Halide Edip, İsmet Hakkı, Fatma Müzehher gibi kadın yazarların yazıları da yer almıştır. Bu dergide kadınların mesleki olarak sınırlandırılmalarına tepki gösterilmiştir.
CEVAP: C
2. Mustafa Kemal her ne kadar İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne bir dönem üye olmuş olsa bile kurucularından değildir.
CEVAP: D
3. İngiliz – Fransız ittifakı sonucu Düyun-u Umumiye kurulduktan sonra II. Abdülhamit Dönemi'nde başlayan Osmanlı Alman yakınlaşmasından dolayı, borçlanmalar daha çok Alman hükümetinden yapılmıştır.
CEVAP: E
4. Osmanlı Devleti'nde sırasıyla Abdülmecit, Abdülaziz ve II. Abdülhamit dönemlerinde borçlanmalar yaşanmış, en çok borçlanma Abdülaziz Dönemi'nde olmuştur.
CEVAP: C
5. Bir kısmı Türkçe yayımlanan ilk gazete Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın Mısır'da çıkardığı Vekayi-i Mısıriye'dir. Ancak, Osmanlı Türk basınının gerçek başlatıcısı 1 Kasım 1831'de Sultan II. Mahmut'un emriyle yayın hayatına başlayan Takvim-i Vekayi olarak bilinir.
CEVAP: A
6. 1876 yılında V. Murat akli dengesinin bozuk olduğu gerekçesi ile şeyhülislamın fetvası ile tahttan indirilir. Aralarında Mithat Paşa, Ziya Paşa, Ali Suavi, Namık Kemal ve Şinasi'nin de bulunduğu devlet adamları ve aydınlar meşrutiyeti ilan edeceğine söz veren II. Abdülhamit'i tahtta geçirdiler.
CEVAP: C
7. II. Abdülhamit'in ilk sadrazamı ve Kanunuesasi'yi hazırlayan devlet adamı Mithat Paşa'dır.
CEVAP: A
8. Sultan Abdülaziz'in 1867'de çıktığı Avrupa gezisi, Abdülmecit Dönemi'nde başlayan Osmanlı-Avrupa dostluk ilişkileri sürecinin doruk noktası olmuştur. Yankıları uzun yıllar süren bu gezi, Osmanlı topraklarındaki kimi yeniliklere de kapı aralamıştır. Bu gezinin hedefi, hürriyet fikirleriyle medeniyetin Türkiye'de ne kadar ilerlediğini Avrupa'ya hissettirmek, Rusya'nın korkunç planlarını anlatıp endişe uyandırmak; padişahın Avrupa hükümdarları katındaki saygınlığını Osmanlı Hristiyanlarına göstermek, daha da önemlisi, sanayi ve sömürge zengini Avrupa devletlerinden para yardımı almaktır.
CEVAP: E
9. Rusya'nın, Osmanlı Devleti ile tek başına yaptığı Ayastefanos Antlaşması ile şark meselesini sadece kendi menfaatleri açısından halletmek istemesi, başta İngiltere ve Avusturya olmak üzere Avrupa devletlerini büyük endişeye sevk etmişti. Ayastefanos Antlaşması'na karşı yükselen tepkiler üzerine Rusya Başbakanı Gorçakof, Avrupa devletlerinin katılacağı bir kongrede bu antlaşmanın tekrar ele alınmasını kabul etmişti.
CEVAP: E
10. Tersane Konferansı 1876 yılında Osmanlı azınlıklarının durumunu görüşmek amacıyla toplanmıştır.
CEVAP: E
11. Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurdurup bölgede nüfuz sahibi olmak isteyen Rusya, Ayastefanos Antlaşması'nın 16. maddesine, Ermeniler lehine madde koydurarak Ermeni Sorunu'nu ilk defa uluslararası bir belgeye yansıttı. Rusya, ıslahatların yapıp yapılmadığını bahane ederek Osmanlı'nın iç işlerine karışma fırsatı elde etti. Böylece Kafkaslar ve Doğu Anadolu toprakları üzerinden Akdeniz'e inebileceği yeni planını uygulayabilecekti.
CEVAP: A
12. Osmanlı Ortodoksları Rusya'nın korumasında olacak maddesi 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan ve sonradan eklenen maddedir.
CEVAP: C
13. Halepa Fermanı Girit Rumları ile Osmanlı Devleti arasındaki antlaşmadır. Girit Rumlarının 1878 Osmanlı- Rus Savaşı'nı fırsat bilerek ayaklanmak istemiştir. Hareketlenmeleri engellemek için 12 Ekim 1878'de Halepa Sözleşmesi yapılır. Buna göre Girit valisinin Hristiyan olması ve 5 yıl için büyük devletlerin onayıyla tayin edilmesinde anlaşılmıştır. Girit meclisinin üye sayısı 49 Hristiyan, 31 Müslüman'dan oluşacaktı. Adada toplanan verginin ada için harcanması kararlaştırıldı.
CEVAP: B

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - IV

14. Sened-i İttıfak 1808 yılında Âyanlar ile II. Mahmut arasında imzalanmış sözleşmedir. Fransız İhtilali'nin ya da herhangi bir dış olayın etkisi yoktur.
- CEVAP: E
15. Türkiye'de ilk kez İslami unsurları içeren özgün bir sentezle hürriyet ve demokrasinin kuramsal ve felsefi temellerini tarif edip açıklayan Osmanlı aydını Namık Kemal'dir.
- CEVAP: E
16. 1876 yılında Sultan Abdülaziz Jön Türkler tarafından tahttan indirilerek yerine aynı tarihte V. Murat geçer, Ancak V. Murat akıl sağlığı yerinde olmadığı gerekçesiyle 93 gün sonra yine 1876 yılında yerine II. Abdülhamit geçer.
- CEVAP: D
17. Jön Türkler ve İttihat - Terakki örgütleri gizli teşkilatlar olup İtalyan Carbonari hareketi örnek alınarak teşkilatlanmışlardır.
- CEVAP: C
18. İkdam, 5 Temmuz 1894-31 Aralık 1928 tarihleri arasında İstanbul'da yayınlanan günlük siyasal gazetedir. Sahibi ve başyazarı Ahmet Cevdet'tir. (Oran) Türkiye'de rotatif baskı tekniği ile basılan ilk gazete olan İkdam, II. Abdülhamit Dönemi'nde birkaç kez kapatıldı. Sabah gazetesi sahibi Mihran Efendi ile anlaşılan Ahmet Cevdet, II. Meşrutiyet'in ilan edildiği 24 Temmuz 1908 gecesi, gazete provalarını görmeye gelen sansür memurlarını kovmuştu. Bu olay, günümüzde de kutlanan 24 Temmuz Gazeteciler Bayramı'nın doğmasına vesile oldu. Gazete, İkinci Meşrutiyet sonrasında İttihat ve Terakki yönetimine karşı eleştirel bir tutum aldı. 1 Aralık 1928'den itibaren Latin harfleriyle basılan İkdam, yayın hayatının ilk yıllarından başlayarak dilde sadeleşme akımının öncülerinden ve Türkçülük akımının etkin savunucularından biri olmuştur.
- CEVAP: B
19. II. Abdülhamit Dönemi'nde basın ve yayına sansür uygulanmasından dolayı bu döneme İstibdat denilmiştir. Bu dönemin resmî ideolojisi İslamcılık yani ümmetçiliktir.
- CEVAP: B
20. Cemaleddin Afgani İslami modernizasyonu savunmuş bir fikir adamıdır.
- CEVAP: B
21. Soruda verilen öncüllerdeki yazar ve devlet adamlarının hepsi İslamcılık akımını savunmuştur. Bu akımın yayın organı ise Siratü'l-Mustakim ve Sebilü'r- Reşad'tır.
- CEVAP: E
22. "Türkçülüğün Esasları", Ziya Gökalp'in 1923 yılında yayımladığı, Türk milliyetçiliğinin tüm fikir ve tekliflerini bir sistem bütünlüğü içinde ortaya koyan, yazarın değişik zamanlarda yazmış olduğu denemelerden derlediği sosyolojik kitaptır. Türk milliyetçilerinin temel eserlerinden birisi sayılır. Mustafa Kemal Atatürk'ün de büyük ölçüde etkilendiği, yaptığı devrimler ve kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin perde arkasındaki entel güçlerden birisidir.
- CEVAP: B
23. Osman Hamdi Bey ilk Türk arkeoloğu kabul edilir. Bağdat'ta ilk arkeolojik çalışmalarını yaptıktan sonra asıl gerekli yasanın çıkarılmasını sağlayarak ve tüm arkeolojik çalışmaların kontrolünü üstlenerek modern arkeoloji biliminin Osmanlıda temellendirilmesini sağlamıştır. En önemli arkeolojik kazısı 1887-1888'de gerçekleştirildiği Sayda Kral Mezarlığı (Lübnan) kazıdır. Bu kazılar sırasında dünyaca ünlü İskender Lahdi'ni bulmuştur. Osman Hamdi Bey İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin 29 yıl müdürlüğünü yapmıştır. Osman Hamdi Bey'i çağdaş Türk müzeciliğinin kurucusu (asar-ı atika) olarak bilinir. Günümüzde varlığını Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak sürdüren Sanayi-i Nefise Mektebinin de kurucusudur. İlk Türk ressamlarından birisidir ve Türk resminde figürlü kompozisyon kullanan ilk ressam olarak tarihe geçmiştir.
- CEVAP: C

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - V

1. 1859 yılına kadar Boğdan ve Eflak Prenslığı ayrı bir prenslikler idi. 1858 yılında Eflak ve Boğdan Prenslığı birleşerek Romanya'yı oluşturmuştur. 93 Harbi'de yaralanan Romanya 9 Mayıs 1877'de bağımsız olmuştur. Romanya Prenslığının bağımsızlığı Ayastefanos tanınmıştır. Ayastefanos'tan 3 ay sonra Berlin Antlaşması imzalandı. Antlaşmayla Romanya'ya Kuzey Dobruca verilerek, Bucak (Güney Besarabya) ise Rusya'ya bırakılıyordu. 1881 yılında Romanya'da krallık ilan edilmiştir.
CEVAP: A
2. İttihat ve Terakki, 19. yüzyıl sonunda Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu bunalımdan kurtulması için Kanunuesasi'nin yeniden yürürlüğe konmasını isteyen öğrenciler tarafından 1889'da Askerî Tıbbiye Mektebi'nde İttihad-ı Osmanî Cemiyeti adlı gizli bir örgüt olarak kuruldu. Daha sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti adını alacak örgüt, aynı devirde kurulmuş irili ufaklı diğer pek çok örgütle birleşerek Osmanlı coğrafyasının en güçlü teşkilatı hâline geldi.
CEVAP: A
3. Türk tarihinde ilk defa parlamento 1876 tarihli Kanunuesasi ile açıldığı için kavram ilk defa böyle ortaya çıkmıştır.
CEVAP: A
4. Ahmet Rıza'nın 1895'te kurduğu Meşveret gazetesi Fransızca ve Türkçe yayımlanmıştır. Ahmet Rıza gazetede yazılarında Meşrutiyet'i ilerleme aracı olarak görmüştür. İttihat ve Terakkinin yayın organı olan Meşveret 15 günde bir yayımlanıyordu. Meşveret gazetesinin yazılarında dikkati çeken ana unsur "şikâyet"tir. Gazetede "iyi bir toplum nasıl olmalıdır?" yerine Osmanlı İmparatorluğu'nun zaaf- larından şikâyetler görülür. Ahmet Rıza Osmanlı Devleti aleyhine çok ağır yazılar yazmış ve bu vesileyle Fransız hükûmeti gazeteyi kapatmıştır.
CEVAP: C
5. Yusuf Akçura'nın Türk düşünce anlayışına yön veren ve Türkçülüğün ilk manifestosu kabul edilen "Üç Tarz-ı Siyaset" eseri ilk defa Mısır'da Türk adlı gazetede yayımlanmıştır.
CEVAP: C
6. İttihat ve Terakki Cemiyetinden ayrılarak federatif yönetimi ve liberal anlayışı savunun Adem-i Merkeziyet anlayışına sahip Osmanlı aydını Prens Sabahattin'dir.
CEVAP: D
7. Sırbistan'da ilk ayaklanma, 1804'te Kara Yorgi önderliğinde çıktı ve aralıklarla 1878'e kadar sürdü. Bu süreç içinde Sırp- lar Bükreş Antlaşması (1812) ile bazı ayrıcalıklar elde etti. Böylece milliyetçilik hareketleri sonucunda imtiyaz elde eden ilk toplum Sırp- lar olmuştur. Bu gelişmelerin diğer Balkan topluluklarını da cesaretlendirmesi yeni isyanlara neden oldu.
CEVAP: C
8. Rusların yardımıyla Rumlar ilk isyanı 1820'de Eflak'ta başlattılar. Bu isyan başarılı olmayınca 1821'de Mora'da yeniden isyan ettiler. Birçok yerde kiliseler silah depoları hâline getirildi. Mora'daki Müslüman halk isyancılar tarafından katledildi. Osmanlı Devleti'nin isyanı bastırma çabaları Avrupa devletlerinin tepkisini çekti. Avrupa'nın birçok yerinden Rumlara yardım için gönüllüler geldi.
CEVAP: B
9. Bosna-Hersek'in yönetiminin Avusturya'ya bırakılması 1878 Berlin Antlaşması'nın maddelerindendir.
CEVAP: E
10. Osmanlı Devleti'nde Kanunuesasi'nin ilanı ile monarşiden meşrutiyet rejimine geçilerek rejim (egemenlik) değişikliği yaşanmıştır.
CEVAP: A
11. Fransız İhtilali'nin etkisiyle ulusçuluk akımı sonucu azınlık isyanları çıkar ve Osmanlı bunu engellemek amacıyla azınlıklara eşit haklar vererek millet anlayışından vatan- daş olma anlayışına geçer.
CEVAP: D
12. Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa II. Mahmut'tan Mora vali- liğini de ister, ancak Mora'nın elden çıkması ve Mora'da Yunan devletinin kurulması Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın isyanına neden olur.
CEVAP: B
13. Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcı olan 19 Mayıs gününü sözde "Pontus Rum Soykırım Anma Günü" ilan eden Yu- nanistan'ın Türkiye toprakları üzerindeki emelleri devam etmektedir.
CEVAP: A
14. Osmanlı Devleti Osmanlı-Rus Savaşı'nda İngiltere'nin desteğini kazanmak amacıyla Kıbrıs adasını üs olarak İngiltere'ye bırakır, Tersane Konferansı'nda böyle bir madde yoktur.
CEVAP: E
15. 1841 Londra Sözleşmesi ile Boğazlar ilk defa uluslara- rası statü kazanmıştır. Artık Osmanlı Devleti, egemen- liğindeki Boğazlarla ilgili kararları tek başına alamaya- caktır. Yine bu sözleşme ile Rusya'nın Akdeniz'e inmesi engellenmiştir. Bu sözleşme ile İngiltere ve Fransa kârlı çıkarken Rusya, Hünkâr İskelesi Antlaşması ile elde etti- ği hakları kaybettiği için zararlı çıkmıştır.
CEVAP: B

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - VI

1. Avrupalı devletler Fatih Sultan Mehmet'ten itibaren Osmanlı Devletinde daimi elçilikler açmaya başlamıştır. İstanbul'da ilk daimi elçiliği açan Venediklilerdir, Venedik elçisine Balyos denilmiştir.
Cevap A
2. Kanuni Sultan Süleyman'ın Fransa Kralı Fransuva'ya Gönderdiği Mektup : "Ben ki sultanlar sultanı, hakanlar hakani, hükümdarlara taç veren, Allah'ın yeryüzündeki gölgesi, Akdeniz'in, Karadeniz'in, Rumeli'nin, Anadolu'nun, Azerbaycan'ın, Şam'ın, Halep'in, Mısır'ın, Mekke'nin, Medine'nin, Kudüs'ün, bütün Arap diyarının, Yemen'in, nice memleketlerin sultanı ve padişahı Sultan Bayezit Han oğlu Sultan Selim Han oğlu Sultan Süleyman Han'ım. Sen ki Fransa vilayetinin kralı Fransuva'sın. Hükümdarların sığındığı kapıma elçinizle mektup gönderip, ülkenizi düşman istila edip, şu anda hapiste olduğunuzu bildirip kurtuluşunuz konusunda bizden yardım talep ediyorsunuz."
Cevap B
3. Osmanlı'da ilk sivil mühendislik okulu olarak geçen Hendese-i Mülkiye Mektebi 1883 yılında II. Abdülhamit tarafından kurulmuştur. 1888'de ilk mezunlarını veren bu okulun mezunları Hicaz demiryolu yapımında görev almıştır.
Cevap A
4. Historie Général des Huns, Turcs, Mongols et autres Tartares Occidentaux adlı eserin yazarı Joseph Guignes (1721-1800); eserlerinde Türklerin Turani ırkların bir parçası olduğunu savunan Macar antropolog ve Türkolog Arminius Vambery (1852-1913); Paris'teki Birinci Oryantalistler Kongresi'nde (1873) bir tebliğ vererek Türklerin tarihteki en eski halklardan biri olduğunu ve Asya ve Avrupa'nın büyük bir bölümünde izleri kalan büyük bir kültürün kurucusu olduklarını savunan Fransız araştırmacı Leon Cahun (1841-1990); Les Turcs Anciens et Modernes adlı eserinde Türklerin Roma uygarlığını ve dilini etkilediğini, zaferlerle dolu bir geçmişe sahip olduğunu dile getiren Polonya asıllı Mustafa Celaleddin (Constantin Borzcki, 1826-1875); Orhun Yazıtlarını çözerek 1896'da yayımlayan Wilhelm Thomsen'dir.
Cevap E
5. 31 Mart İsyanında rolü olduğu gerekçesi ile Osmanlı parlamentosunda yapılan oylama sonucunda tahta indirilmiştir. Meclis kararı ile tahtan indirilen ilk Osmanlı padişahı II. Abdülhamit'tir.
Cevap E
6. Kazan doğumlu bir tarih öğretmeni olan Akçura, Kahire'de çıkan Türk Dergisi'nde 1904 yılında yayımladığı "Üç Tarz-ı Siyaset" başlıklı yazında Türkçü düşünceleri dile getirmiştir. Daha sonra Türkiye'ye gelen Akçura, Türk Tarih Kurumu genel sekreterliği yapmış, 1932'deki ilk Türk Tarih Kongresi'ne başkanlık etmiştir.
Cevap C
7. Atatürk devri tarihçiliğinin şekillenmesinde etkin olan başka araştırmacı ve bilim adamları da Fuat Köprülü, Sadri Maksudi, Reşit Tankut, Şemseddin Günaltay, Samih Rifat, Reşit Galip, Hasan Cemil (Çambel), İsmail Hakkı, Hamdullah Suphi (Tanrıöver), Necip Asım (Yazık-sız), Halide Edip (Adivar), Afet İnan, Mehmet Tevfik (Bıyıklıoğlu)'dur.
Cevap E
8. B, C, D ve E seçeneklerinde verilenler Anadolu Selçuklu dönemi, Neşri ise II. Bayezid dönemidir.
Cevap A
9. Enternasyonalize bir olayın uluslararası boyut kazanması demektir. A, B, C ve D seçeneklerinde verilen olaylar enternasyonalize olmuş, ancak II. Abdülhamit'i tahtan indirmeye dönük olan Çırağan Olayı enternasyonalize olmamıştır.
Cevap E
10. Edirne Vakası ya da Feyzullah Efendi Vakası, 1703 yılında İstanbul'da başlayan, Edirne'den Osmanlı devletini yönetmekte olan Osmanlı padişahı II. Mustafa ile hocası ve yakın danışmanı Şeyhülislam Feyzullah Efendi aleyhine gelişen büyük bir ayaklanmadır. Bu ayaklanmadan sonra Osmanlı hanedanı dışında başka bir hanedanın tahta çıkarılması gündeme gelmiş ancak uygulanamamıştır. II. Mustafa yerine kardeşi III. Ahmet tahta çıkmıştır.
Cevap B
11. Encümen-i Daniş, Osmanlı Devleti'nde 1851-1862 yıllarında hizmet vermiş bir bilim kurulusudur. Kurucusu Mustafa Reşit Paşa'dır. Fransız İlimler Akademisi'ni örnek alarak kurulan bu kurulun başardığı en önemli iş, Ahmet Cevdet Paşa'ya yazdırılmış "Tarih-i Cevdet" adlı eserdir.
Cevap B

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - VI

12. Avrupa'ya gönderilen ilk elçilerden olan Ahmed Resmi 1757 yılında Viyana'ya gönderilmiştir. Devletini liyakatle temsil edip seferden dönüşünde "Viyana Sefaretnamesi" adlı eserini yazmıştır. Devlete mühim vazifelerde bulunan Ahmed Resmi Efendi 1763 yılında Prusya'ya elçi olarak gönderilir. Bu sefer hakkında da "Prusya Sefaretnamesi" adlı eserini kaleme alır. Bundan sonra artık Osmanlı devletinin uluslararası ilişkilerinde tecrübeli bir devlet adamı, olaylara gerçekçi bakış açısıyla yaklaşan önemli bir şahsiyet olarak devletin dış işlerinde hizmet gösterir. Ahmed Resmi 1768- 1774 yılları Osmanlı-Rusya muharebesi zamanı sadrazam kethüdalığı görevlerinde de bulunmuştur. Bu savaş hakkında yazdığı "Hulasatu'l-İtibar" eserini önce günlük gibi yazmış ve daha sonra ise bütün bir kitap şeklinde hazırlamıştır.

Cevap C

13. İctihad dergisi batıcılık akımının temsilcili Abdullah Cevdet tarafından çıkarılmış, yine batıcılık akımını savunan Celal Nuri de bu dergide fikirlerini beyan etmiştir. Celal Nuri Batı'nın Osmanlı toplumuyla hiçbir zaman dost olmadığını ve bundan dolayı, Batılılaşma gayretlerinin Batı'ya rağmen sürdürülmesi gerektiğini ileri süren Osmanlı aydınıdır.

Cevap A

14. Üç Tarz-ı Siyaset, Yusuf Akçura'nın ilk defa 1904'te Kahire'de Türk adlı gazetede yayımlanan, bir tez niteliğinde yazılmış makalesidir. Makalede Akçura, Osmanlı Devleti'ne güç kazandırmak için takip edilen farklı yaklaşımları analiz etmiş; bu fikirlerin birbiriyle ilişkilerini, bağlantılarını ortaya koyarak değerlendirmiştir. Yazarın makalede ele aldığı yaklaşımlar "bir Osmanlı milleti oluşturmak", "İslam inancına dayalı bir devlet kurmak" ve "ırk temelli bir Türk siyasal ulusçuluğu oluşturmak"tır. Osmancılık, İslamcılık ve Türkçülük olarak adlandırdığı bu yaklaşımların üçüne birden "Üç Tarz-ı Siyaset" demiştir. Makalede bu üç yaklaşımın yanı sıra dönemin Osmanlı yöneticileri ni ve aydınlarını etkileyen Batıcılık fikrini ele almıştır.

Cevap B

15. Adem-i merkeziyetçilik, devlet merkezinin gücünü azaltarak yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılmasını savunan siyasi görüş. Özellikle planlama ve karar alma ile ilgili faaliyetlerin bir merkezden dağıtıldığı veya devredildiği süreçtir. Yetki, grup veya içindeki daha küçük gruplara verilir. Ademimerkeziyet kelimesi, Arapça "merkezin yokluğu" anlamına gelir. Liberal ideolojinin savunduğu görüşlerden biridir. Osmanlı Devleti'nde başlıca savunuculuğunu Prens Sabahattin ve onun liderliğini yaptığı Ahrar Fırkası yapmıştır. Prens Sabahattin'in görüşleri yerinden yönetim ve bireysel girişim ilkelerine dayanıyordu. Buna göre, merkezi hükûmetin yetkileri azaltılacak, buna karşılık imparatorlukta çeşitli unsurların yönetime katılma yetkileri arttırılacak, liberal ekonomi uygulanacaktır.

Cevap E

16. Sırat-ı Müstakim, başyazarlığını Mehmet Âkif'in yaptığı ve İslamcılık düşüncesinin, İslamcılık hareketinin tezlerini oluşturduğu haftalık yayınlanan bir İslami dergiydi. 1908-1925 yılları arasında, 641 sayı yayımlanmış ve 183. sayıdan sonra Sebîlürreşâd adıyla yayımına devam edilmiştir. İstanbul'da çıkarılan dergi, Anadolu'nun birçok bölgesinde de yayımlanmış, ilaveten Rusya, Hindistan ve Orta Doğu Müslümanlarının da gündemini belirleyebilmiştir.

Cevap E

17. Necip Fazıl Kısakürek Türk sağıının üç halini (muhafazakârlık, İslamcılık, milliyetçilik) inceleyerek, bu ideolojilerin temsilcilerini derinden etkilemiştir.

Cevap D

18. III. Selim Dönemi'ne iz bırakan kişilerinden biri olan Reisülküttap Atıf Efendi, 1798 yılında Divan'a sunduğu "Muvâzene-i Politikiye" isimli lâyhada Voltaire ve Rousseau gibi aydınlanma düşünürlerinden bahsetmekle kalmaz aynı zaman da Fransız İhtilali'nin Osmanlılar için açık bir tehdit olduğunu öne sürer.

Cevap C

19. Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak, Ziya Gökalp'in Balkan Savaşları'ndan sonra çeşitli mecralarda yayımladığı düşünce yazılarını içeren 1918'de yayımlanmış kitabıdır.

Yazarın 1913-1914 yıllarında Türk Yurdu ve İslam mecmualarında "Türkleşmek, İslamlaşmak, Muâsırlaşmak" üst başlığı altında seri halde yayımladığı yazıları içerir. Kitap on bir bölümden oluşur; her bir bölüm yazarın ilgili konulardaki görüşlerinin özetlendiği birer makaledir. Eser ilk olarak 1918 yılında Evkaf-ı İslamiye Matbaası'nda kitap olarak yayınlandı.

Cevap B

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti - En Uzun Yüzyıl - VI

20. Mecmua-i Fünûn (Bilimler Dergisi), 19. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'da yayımlanan aylık Türkçe bilim dergisidir. Türkiye'de Osmanlı döneminde çıkartılan ilk Türkçe bilim dergisidir; Osmanlı basın tarihinde "Vekayi-i Tıbbiye"den sonra ikinci dergidir.

Dergi, Mehmed Tahir Münif Paşa'nın kurduğu ve Osmanlı Devleti'ndeki ilk sivil bilim kurumu olma özelliğini taşıyan Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'nin yayın organı olarak çıkarıldı. Amacı pozitif bilimleri tanıtmak ve yaygınlaştırmak olan derginin ilk sayısı 1860'ta çıktı ancak; yayınlanmaya 1862'de başladı. Derginin yayın hayatı 1862'den itibaren kesintilerle 1883'e kadar devam etti.

Cevap E

21. İlk Osmanlı medresesi, İznik'in fethinden sonra İznik'te 1330-31 yılında Orhan Gazi tarafından kurulmuştur. Medresenin ilk müderrisi Davudi Kayseri'dir.

Cevap C

22. Kınalızâde, 1564 yılında Şam'daki kadılık vazifesi sırasında kaleme aldığı eserini, o zamanlar Suriye beylerbeyi olan Semiz Ali Paşa'ya ithaf etmiş, Ali adının "yükseklik, yücelik" anlamındaki alâdan türediğini göz önünde tutarak kitabına Ahlâk-ı Alâî adını verdiğini belirtmiştir. Müellifin ifadesine göre, "hikmet-i ameliyye (ahlâk felsefesi) üzerine bir telif" olan eser, bir mukaddime ve üç bölüm halinde düzenlenmiştir. Mukaddimede, ahlâk felsefesi alanına giren konular, ahlâk ilmi ile ilgili terimler, ahlâk ilminin faydaları, amelî ve nazarî ahlâk, ruh ve terbiye meseleleri üzerinde durulmuştur. Ahlâk-ı Alâî Türkçe olarak yazılmış ilk ahlak kitabıdır.

Cevap A

23. Mavi Anadoluculuk, 'Batı'dan daha Batılı olma' iddiasının fikri ve akademik düzeyde taşıyıcısı olmuş bir akımdır. Temel olarak iki ana önermeyi ve bu önermeler etrafında çeşitlenen bir dizi düşüncüyü ileri sürmüşlerdir: ilki Türklerin kökenlerinin ve Anadolu uygarlıkları arasında olan Hitit, Frig, Lidya, Likya, Troya, Pers, İyon, Bizans, Selçuklu ve Osmanlıların birbirleriyle kaynaşan uygarlıklar olduğu önermesi ve bununla bağlantılı ikinci önerme de Hümanizm fikridir. Entelektüel kişiliğiyle edebiyat dünyasında önemli izler bırakan Halikarnas Balıkcısı (Cevat Şakir Kabaağaçlı), eserlerinde Anadolu Hümanizmi vurgusunu hep taşımış ve Anadolu'nun medeniyetler beşiği olduğunu dirayetle savunmuştur.

Cevap E